

Rapport

Onderwerp	Monitor verondieping van plassen waarbij materiaal uit het buitenland is toegepast
datum	11 juli 2024

1. Inleiding

In Nederland zijn meer dan 100 plassen verondiept of gedeeltelijk gedempt met het doel de natuurwaarde en de ecologische kwaliteit van deze plassen te verhogen. Een dergelijke toepassing moet volgens Besluit Bodemkwaliteit nuttig en functioneel zijn. In het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL) zijn de eisen en voorwaarden meer toegelicht. Met het intreden van de Omgevingswet in 2024 is een omgevingsvergunning vereist en is een dergelijke toepassing een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam.

De gegevens en resultaten in dit rapport gaan over de periode 2012 tot en met 2022.

De initiatiefnemer van de verondieping van een plas stelt voor de toetsing van de eisen en voorwaarden van een verdieping van de plas een inrichtingsplan voor de toetsing door de waterbeheerder (Rijkswaterstaat of het waterschap).

In 2018 is door het bureau Stantec op initiatief van het ministerie van IenW een uitgebreide enquête uitgevoerd onder de waterbeheerders om meer inzicht te geven in het proces van verondiepen van plassen. Zie hiervoor Stantec, 2019 ("Resultaten van analyse naar kaders verondiepen van diepe plassen op basis van enquête waterbeheerders", Stantec, 2019). De lijst van plassen met hun kenmerken (zoals startdatum, duur van de verondieping, opvulcapaciteit, bevoegd gezag, initiatiefnemer) vormt de basis van de opdracht van het ministerie in 2023 aan ILT om een Monitoring Verondiepen plassen te maken. Het doel van deze opdracht is de lijst uit 2019 te actualiseren en inzicht te geven in de hoeveelheden toegepaste grond en baggerspecie. De opzet is een online atlas met de plassen en een centrale plek voor de beschikbare documenten (inrichtingsplan en indien van toepassing een waterwetvergunning en een nota Bodembeheer). De monitor zal de periode 2012 tot en met 2022 beslaan. Deze monitor zal voor de komende 10 worden ingericht met een tweejaarlijkse actualisatie.

Het verondiepen van de meeste plassen gebeurt met grond en baggerspecie uit de omgeving. Dit is tot ca. 35 km afstand van de plas. Van 8 plassen is bekend dat het materiaal uit het buitenland komt. Dit rapport geeft inzicht in de hoeveelheden direct toegepaste grond en baggerspecie in Nederland, welk deel hiervan is gebruikt voor het verondiepen van de diepe plassen en hoeveel uit het buitenland afkomstig is. Direct toepasbare grond

2. Gegevens

Voor het in kaart brengen van de toepassing van grond en baggerspecie in de Nederland is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- 1) Overzicht voor Nederland: elk jaar publiceert de Werkgroep Afvalregistratie een rapport over de Afvalverwerking in Nederland, zie [Afvalverwerking in Nederland gegevens 2022 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#). In dit rapport staan de direct toegepaste hoeveelheden grond en baggerspecie (tabel 21 en 22). Dit is licht verontreinigde grond die zonder bewerking kan worden toegepast, waarvan een deel bestaat uit gereinigde grond. De hoeveelheden zijn afkomstig uit het Meldpunt Bodemkwaliteit (zie punt 3). De gegevens uit de diverse jaargangen zijn gebruikt voor de samenstelling van de totale hoeveelheden grond en baggerspecie in de periode 2012-2022.
- 2) Import uit het buitenland: bij EVOA (Europese Verordening Overdracht Afvalstoffen) moeten transporten met afval uit en naar het buitenland gemeld worden, zo ook de grond en baggerspecie. RWS, bureau EVOA heeft de gegevens voor de periode 2012-2022 uitgesplitst naar toepassingslocatie samengesteld voor de EURAL-codes 170504 (grond) en 170506 (baggerspecie). Dit betreft grond en baggerspecie van niet verontreinigde locaties.
- 3) Het Meldpunt Bodemkwaliteit (MBK): iedere nuttige toepassing van grond en baggerspecie in Nederland moet binnen 5 dagen voor de startdatum worden gemeld bij het MBK. In deze melding staan o.a. de toe te passen hoeveelheden (een raming), de herkomst- en toepassingslocatie met adres en coördinaten en de uitvoerder. Het MBK heeft een uitdraai gemaakt van de meldingen in de periode 2008-2023.

EVOA registreert de transportmeldingen met de verwerkte hoeveelheden (in ton). In de meldingen staat wel het land, maar niet de herkomstlocatie. Deze zijn alleen uit de documenten te halen. Voor dit onderzoek is dit nagelaten, vanwege de omvang van het werk.

De kwaliteit van de gegevens in het MBK is niet optimaal. In de opzet van MBK lag de nadruk meer op het verkrijgen van zoveel mogelijk meldingen dan op het nastreven van een goede kwaliteit. De vermelde toe te passen hoeveelheden (in ton of m³) zijn de verwachte waarden en vormen dus een bovengrens; soms zijn er meerdere meldingen gedaan van dezelfde partij of gaat de toepassing niet door: de ingetrokken meldingen zijn niet altijd uit het systeem verwijderd door de melder; de toe te passen hoeveelheid is opgegeven voor een bepaalde periode; adressen en/of coördinaten van de herkomst en toepassingslocatie zijn niet altijd ingevuld; hoeveelheden onder de 50 m³ hoeven niet te worden vermeld.

De gegevens uit het MBK zijn dus een schatting van de werkelijk toegepaste hoeveelheden. Voor de Monitor Verondiepen plassen zouden we ook gebruik willen maken van de gegevens van de initiatiefnemer. Hiermee wordt een betere schatting verkregen van de werkelijk toegepaste hoeveelheden en is de informatie over de herkomst bekend. Dit zal over het algemeen voor registratie van recente toepassingen gelden. In het verleden werden bij veel bedrijven de registraties niet digitaal gedaan. Bij het verschijnen van dit rapport zijn deze gegevens nog niet voorhanden, maar men hoopt deze in toekomst te krijgen.

3. Verwerking

Voor het gebruik van de gegevens in de rapportage worden de volgende verwerkingsslagen gedaan:

- 1) Omzetten van hoeveelheden in ton of m³: met de conversiefactor voor grond 1,7 ton/m³ en voor baggerspecie 1,2 ton/m³. Deze factoren zijn afkomstig van RWS en worden ook gebruikt in hun publicatie (RWS, 2024);
- 2) Schatten van de toegepaste hoeveelheden per dag: in MBK is een bepaalde periode van toepassing opgegeven. In dat geval zal de opgegeven hoeveelheid gelijkmatig over de periode worden verdeeld. Dit is vooral van belang als een toepassing over een jaargrens gaat of als het werk meerdere jaren duurt;
- 3) Selectie van de meldingen met een nuttige toepassing: in de MBK staan onder "meldingstype" ook meldingen van "Werk schone grond", "Tijdelijke opslag" of "Mon IBC bouwstoffen";
- 4) Selectie van de toepassingen in de plassen: toepassingslocaties in het MBK worden opgegeven met adressen en coördinaten. Van iedere plas zijn de contouren geschat en zijn de meldingen geselecteerd waarvan de coördinaten van de toepassingslocatie binnen deze contouren vallen. Dit houdt wel in dat bij ontbrekende coördinaten er geen gegevens worden geselecteerd. Afhankelijk van de kwaliteit van de ingevoerde gegevens kan dit tot een onderschatting van de hoeveelheden van de plas leiden. De coördinaten van het MBK zijn opgegeven in het nationale coördinatenstelsel Rijksdriehoeksgrid (RD). Deze worden omgezet naar WGS84 voor de presentatie in de monitor.

4. Resultaten

In tabel 1 staan de gegevens over de periode 2012-2022. Hieruit blijkt dat er vier keer zoveel grond is toegepast als baggerspecie. De totale hoeveelheden in de tabel zijn inclusief de geïmporteerde hoeveelheden. In tabel 2 staan de diepe plassen genoemd waarin volgens EVOA grond en baggerspecie uit het buitenland is toegepast. Drie andere locaties waar volgens EVOA gegevens ook materiaal uit het buitenland zijn toegepast zijn het baggerdepot Kaliwaal, baggerdepot Ingensche Waarden en de inrichting van de Noordwaard. Deze zijn voor wat betreft het overzicht van de plassen buiten beschouwing gelaten.

Baggerdepot Kaliwaal is tot en met 2016 gevuld;

baggerdepot Ingensche Waarde heeft in 2013 en 2015 baggerspecie ontvangen;

de inrichting van de Noordwaard alleen in 2013.

(Opmerking: twee plassen Goorsche Veld (grond kwaliteit klasse A, baggerspecie t.m. klasse B) en Ceresmeer (t.m. klasse B, niet op basis van het inrichtingsplan) hebben in 2018 ook grond uit

Duitsland ontvangen. Dit was niet direct duidelijk uit de gegevens omdat deze grond eerst naar een depot ging (stond in de kennisgeving) alvorens te worden toegepast. De hoeveelheden zijn respectievelijk 8,6 en 13,6 kton. Deze gegevens zijn hierin niet verwerkt, maar is slechts een klein deel op het geheel.)

De geïmporteerde hoeveelheid grond en baggerspecie is respectievelijk minder dan 2% en 4% t.o.v. de totale hoeveelheid toegepast in Nederland. Het meeste hiervan (ca. 70%) wordt toegepast in de diepe plassen met twee keer zoveel grond als baggerspecie. De meeste grond en baggerspecie voor de plassen komt uit België, respectievelijk 92% en 83%, daarna Duitsland met resp. 8% en 12% en tenslotte Frankrijk met resp. 0% en 5%. Ook in de landelijke toepassing komt het meeste materiaal uit België: 91% grond en 88% baggerspecie. Van de hoeveelheid grond en baggerspecie die volgens MBK is toegepast is respectievelijk ca. 15% en 6% uit het buitenland

Tabel 1: De hoeveelheden toegepaste grond en baggerspecie in Nederland. De vermelde bron is RWS(2016, 2020, 2022 en EVOA, 2024) en MBK-selectie zijn de geselecteerde gegevens uit het Meldpunt Bodemkwaliteit voor de diepe plassen.

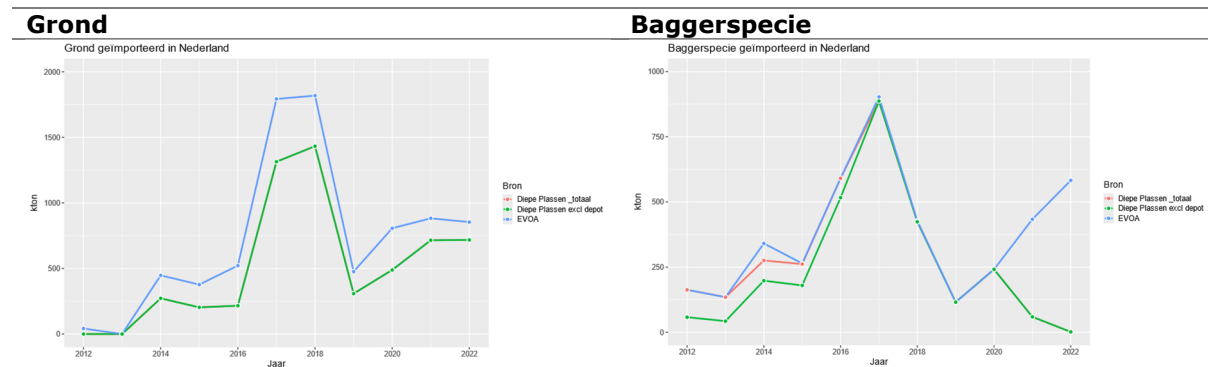
	Grond (Mton)		Baggerspecie (Mton)		Bron
	Totaal	Import	Totaal	Import	
Nederland	487	8 (1,6%)	114	4 (4%)	RWS
Diepe Plassen	52	6 (12%)	78	3 (4%)	EVOA, MBK-selectie

- Opmerking: de genoteerde hoeveelheden van de diepe plassen zijn schattingen op basis van de coördinaten van de toegepaste hoeveelheden.

Tabel 2. De plassen waarin grond en baggerspecie uit het buitenland wordt toegepast (EVOA (RWS), 2024) met de bijbehorende kwaliteit van grond en baggerspecie, zoals opgegeven in het inrichtingsplan. Bij ontbreken van dit plan is er niets ingevuld.

Naam van de plas	Kwaliteit Grond	Kwaliteit Baggerspecie
Hoogwatergeul Lomm	AW2000, Wonen, Industrie, gebiedseigen	Klasse A en B
Kesselse Waard	AW2000, Wonen, Industrie	Klasse A, gebiedseigen klasse B
Koornwaard Empel	AW2000, Wonen, Industrie	Klasse A, gebiedseigen klasse B
Kraijenbergse Plassen Cuijk		
Over de Maas	AW2000	Klasse B
Plas van Heenvliet		
Veense Put	AW2000, Wonen	Klasse A

In figuur 1 staat het verloop van de geïmporteerde hoeveelheden grond en baggerspecie voor de periode 2012 – 2022 voor heel Nederland en de diepe plassen. De tijdsgrafiek voor grond laat met name een piek zien in 2018 met daarna een snelle daling in 2019. Baggerspecie liet al een jaar eerder, in 2017 een daling zien en is vanaf 2019 weer aan het stijgen. Toepassing in de plassen wordt sinds 2020 steeds minder. Dit heeft er mee te maken dat in de nabijheid van België de herinrichting van de Perkpolder (Zeeuws-Vlaanderen) is gestart. Het is goedkoper om het materiaal naar die plek te vervoeren. Dit zal waarschijnlijk duren totdat het werk in Perkpolder afgerond is.

Figuur 1. Het verloop van geïmporteerde grond en baggerspecie in Nederland. De blauwe lijn is het totaal voor Nederland, de rode lijn voor de diepe plassen inclusief de baggersdepots en Noordwaard, de ronde groene lijn de diepe plassen exclusief de baggerdepots en Noordwaard.

5. Literatuur

RWS, 2024, Afvalverwerking in Nederland gegevens uit 2022 (eerdere publicaties zijn ook gebruikt).

EVOA, 2024, Database invoer-uitvoer afvalstoffen beheerd door RWS Circulaire Economie en Afval.

MBK, 2024, Gegevens uit de database Meldpunt Bodemkwaliteit

Stantec, 2019, Resultaten van analyse naar kaders verondiepen van diepe plassen op basis van enquête waterbeheerders.